GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Tribuna

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU. MALI OGLASNIK 20 RIJEČI DIN. 3.50 OGLASI PO SNIZ. TARIFI. — Priopćeno po retku D. 10

IZLAZI SVAKOG DRUGOG DANA U JUTRO OSIM NEDJELJE. Uredništvo i uprava u Tiskari E. Vitaliani i Sin, Šibenik. Telefon br. 47 Redakcija za članke i vijesti zatvara se dan prije izlaska redovitog broja. Čekovni račun Poštanske Štedionice Zagreb br. 38.114

POJEDINI BROJ STOJI DINARA 1.— PRETPLATA MJESEČNO: 12 DINARA NOSTRANSTVO D 20. - RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

GODINA III | ŠIBENIK, 24 AUGUSTA 1935 | BROJ 261

Opća mobilizacija u Abesiniji

Aleksandrija 24. — Jučer je abesinska vlada objavila opću mobilizaciju pošto su carski savjetnici došli do uvjerenja, da su uzaludna sva nastojanja evropskih sila da se Italija uzdrži od njezinih zavojevačkih namjera. U vezi s time je abesinska vlada odredila cijeplj nje svih trupa protiv pjegavog i trbušnog tifusa i ostalih epidemija. U svim krajevima vlada među vojnim obvezanicima veliko oduševljenje.

PREKID DIPLOMATSKIH ODNOSA IZMEDJU ITALIJE I ABESINIJE

Pariz 24. — Doznaje se da je Italija naredila svom poslaniku u Addis Abebi grofu Bartoniju da zatraži svoje putnice i da prekine diplomatske odnose sa Abesinijom. Isto tako se i abesinskom poslaniku u Rimu predane putnice.

Očekuje se da će Italija čim prije početi sa svojim ratnim operacijama protiv Abesinije.

Mobilizacija u Engleskoj

Budapest 24. — Sinoć je ovamo stigla vijest da je englesko ministarstvo mornarice pozvalo pod zastavu 10.000 momaka i uputilo ih prvim transportima za Gibraltar, Maltu i Port Said. Isto tako otplovilo je za Crveno more nekoliko ratnih jedinica među kojima krstaši London, Kairo, Kent i Lowestoft.

Nosač aviona Eagle nalazi se na Malti.

»Affari Esteri« prestao izlaziti

Rim 24 — List „Affari Esteri" prema naredjenju ministarstva inostranih posala prestao je izlaziti, jer je u vrijeme pariške trojne konferencije pisao na način, koji nije u skladu sa ciljevima i metodama talijanskog minist. inostranih posala.

Indijski vojnici na putu za Abesiniju

London 24. — Zvanično se potvrđuje vijest iz Simle da su jučer otputovale iz Bombay a indijske trupe određene da u Addis Abebi bdiju nad sigurnošću engleskog poslanstva.

Mussolini se žuri....

Pariz 24 — Pitanje Podunavskog pakta sve više zauzimlje maha u francuskoj politici i to na zahtjev g. Mussolinija, koji traži da pregovori u tom pravcu počnu čim prije, e da se tako neposredno iza 4. septembra uzmogne dotični pakt potpisati u Rimu ili Firenci.

Prema pisanju francuske štampe izgleda da najviše poteškoća pravi Jugoslavija, koja ne želi da se slijepo angažuje za tudje ciljeve u Podunavlju.

Mobilizacija u Albaniji

Istmbul 24. — Prema poslijednjim vijestima iz Tirane vlada je u Albaniji zavela izuzetne mjere i izvršila veliki broj hapšenja. Prema naređenju iz Tirane izvršena je mobilizacija vojnih obveznika poslijednjih 3 godišta. Situacija je u zemlji još uvijek nejasna.

Pred novom utakmicom na oceanima

Stettin 24. — U kancelarijama austrijskog brodogradilišta „Vulkan" prave se nacrti za izgradnju jednog supertransoceanika, koji bi imao preko 120.000 tona, a pretstavljao bi savršenstvo brodograđevne, brodostrojarske i arhitektonske tehnike.

To bi bio najveći, najbrži i najsigurniji brod na svijetu, a zvao bi se „Vaterland".

Ako planovi ispanu povoljno, uskoro bi se počelo sa radovima.

Englezi će graditi još jedan veliki brod

London 24. Lord Innerverclide, jedan od direktora društva „Cunard White Star Line", izjavio je u Glasgovu da će društvo ubrzanim tempom izgraditi novi parobrod tipa „Queen Mary".

Mobilizacija u Španiji se nastavlja

Madrid 24. — Objavljena je djelomična mobilizacija u najjužnijem dijelu zemlje radi osiguranja neutralnosti zbog pretstojećih komplikacija u Istočnoj Africi i Sredozemnom moru.

Saznaje se usput da se u garnizone uzduž Gibraltarskog tjesnaca upućuju trupe i iz ostalih krajeva Španije. Tako je iz Valencije poslan na jug čitav jedan artiljerijski puk. I u Barceloni su neke artiljerijske jedinice dobile naredbu da budu pripravne za svaku eventualnost. Pomorske snage pred Málorcom pojačane su za nekoliko krstarica.

Čuvari Jadrana i hrvatsko pitanje

U „Tribuni" od 10 o. mj. iznio sam svoje stanovište u pogledu toli razvikanog „hrvatskog pitanja" i pokušao sam, da dokažem kako je danas isticanje takova pitanja neumjesno, štetno i imkopatibilno.

Danas ću se, u vezi s ovim pitanjem, dotaći onog milog jugoslovenskog kraja, iz kojeg sam iznikao i koji se po svojim historijskim granicama naziva Dalmacijom.

Treba odmah da izjavim, da nisam politički čovjek, nego samo uvjereni i oduševljeni jugoslovenski nacionalista i da su stoga ova moja razmatranja jedino plod moje vjere i osjećaja moje neizmjerne ljubavi prema ovoj našoj zemlji.

Prelazeći dakle preko često osporene ispravnosti raznih režima i stranačkih grupacija, preko političkih zakona i programa, preko zborova i govora narodnih vođa i profesionalnih političara — moj je pogled jedino upravljen na cjelokupni naš narod, koji vidim podjeljen na dvije velike fronte: pred jednom frontom gledam kako se vije gordo i ponosno golema jugoslovenska zastava, na kojoj su ispisana zlatna slova: DRŽAVNA CJELINA I NARODNO JEDINSTVO, a pod tom zastavom vidim sjenku VITEŠKOG KRALJA ALEKSANDRA I. UJEDINITELJA s aureolom mučeništva i besmrtnosti i sa svojom poslijednjom porukom: ČUVAJTE MI JUGOSLAVIJU! A pred drugim, Bogu hvala, manjim frontom, bolno gledam kako se lepršaju male hrvatske trobojnice, iza kojih se skriva vođa koji uzdišući vapije: RIJEŠITE MI HRVATSKO PITANJE!

I promatrajući ovu poslijednju pojavu, ja se začuđen pitam: što je zavelo naše bistre primorce i kršne dalmatinske zagorce, da u pretežnom broju napuste frontu Aleksandra, za kojim su onako duboko, kompaktno i odano tugovali kad su Njegovi smrtni ostanci prolazili njihovim krajem? Koja je sila oduzela svijest znatnom broju dalmatinskih intelektualaca i prinudila ih, da napuste onaj golemi jugoslovenski barjak i da se odreknu gromkog poklika „Čuvat ćemo Jugoslaviju"! i izmjenjujući ovaj barjak i ovaj poklik sitnim hrvatskim zastavicama i zdvojnim vapajem: „riješite nam hrvatsko pitanje!"? Je li uistinu dalmatinska inteligencija zaboravila oduševljeni zanos naših velikih preporoditelja za narodno jedinstvo i njihovu divovsku borbu za narodno oslobodjenje iz tudinskih okova i za ujedinjenje s istokrvnom braćom na Slavenskom jugu? Je li ona zaboravila svijetla dalmatinska imena Grabovca i Tomasea, Klaića i Pavlinovića, Bulata i Monti-a, Nodila i Danila, Petranovića i Sundečića, Biankini-a i Ilngrije, Ucellini-a i Vojnovića itd.itd.? Je li ona zaboravila povijest narodne književnosti, čije su najljepše stranice ispisane u Dalmaciji, osobito u Dubrovniku, dok se iz te zaboravljene književnosti najbolje očituje i ispoljuje jedinstvo narodne duše? Je li dalmatinska inteligencija, koja je svojedobno dijelom i sama sudjelovala u predratnom nacionalističkom i revolucionarnom omladinskom pokretu, zaboravila na svoje zanosne borbe i podvige u korist nacionalizma i jugoslovenstva? Vrijede li još ovi retci koje je g. dr. Oskar Tartaglia napisao u svom „Veleizdajniku": „Split je u narodnoj borbi bio uvijek medju prvima: srpsko-hrvatski, jugoslavenski, slavenski: Prvi u borbi protiv Austrije i Talijana, protiv svih neprijatelja našeg naroda. Split je prednjačio i vodio, on je pokazivao put, koji vodi narod k slobodi i ujedinjenju. On je otvoreno pokazivao svoju ljubav i odanost, svoje čežnje i sanje, koje su danas oživotvorene. Jugoslovenski Split je iz zemlje koja je onda za nas bila tamnica, uprkos okovima ropstva i austrijskim bajunetama, otvoreno zastupao ideju državnog i narodnog oslobodjenja i ujedinjenja"? Vrijede li još ove riječi g. dra Ante Trumbića, koje je kao pretsjednik Jugoslovenskog Odbora izrekao god. 1917 u Francusko-Srpskom društvu u Parizu:

„... Umjesno je da kažemo od koje je važnosti jedinstven ustav za cijelu državu. Time se isključuje ideja konfederacije t. j. je-

Ovih dana počeli smo slati list mnogima koji do sada ga nijesu primali. Umoljavamo tu Pn. gg. ako ga žele zadržati neka nam odmah dostave pretplatu od samih Din 12.- U protivnom slučaju nek list odmah povrate.

dnog sistema, po kojem bi se jedna država stvorila na taj način da razni dijelovi pridu njoj kao samostalne države. Takva federacija značila bi sjedinjavanje više država, koje bi imale pravo da uđu ili ne uđu u zajedničku državu, a iz nje da izađu kad budu htjele. To nije ono što mi hoćemo. Nama se ne radi o sjedinjavanju više država nego o ujedinjenju *jednog te istog naroda* u jednu jedinstvenu državu. Kao što ima samo jedan narod tako neka bude i jedna jedinstvena država. Samo tako moći će da živi jedan solidan organizam, sposoban da osigura cijelom narodu njegove interese životne, moralne i materijalne..."?

I pitam se na koncu, je li naš čestiti dalmatinski seljak izgubio i zaboravio „pismaricu" stárca Milovana, iz koje je vazda, uz gusle javorove, pjevao rodoljubne pjesme o narodu slovinskome? Jer je fra Andrija Kačić, koji je s guslama hodao „od Skadra do Zadra, od Mostara do Kotara" os jetio bilo srca narodnog, shvatio je ideal narodne duše, koji je ispunjao vijekovima sav život naroda našega i kao što je uticao na narodno osviješćivanje u Dalmaciji tako je djelovao i na ilirski preporod u Hrvatskoj!

Nakon ovih upita i razmatranja i nakon mnogobrojnih razgovora s dalmatinskom braćom, došao sam do zaključka, da su svi oni, barem u najvećem djelu, koji su pristali uz frontu „hrvatskog pokreta" ipak u duši svojoj za državnu cjelinu i narodno jedinstvo. Uvjeren sam, da su oni zastranili, neki samo za inat radi povrijedjene taštine, neki radi neurednosti državne administracije, neki radi socijalne i ekonomske nepravde, a neki iz bilo kakvih prikraćenih prava, zaboravljajući ili ne osjećajući da su ovi razlozi pseudo-tribunima i izvješnim ambicijama kao jedno od sretstava, da što više povećaju i osnaže svoju frontu, pa da tako „hrvatsko pitanje" postigne što veću važnost i da pobudi što veću pažnju u inostranstvu.

Ali kad je svima poznato, da dok „hrvatsko pitanje", dopušta državnu cjelinu, ne priznaje narodno jedinstvo, onda svakome od nas mora da bude jasno, da ono djeluje destruktivno na naš narodni organizam, jer je državna cjelina bez narodnog jedinstva kao tijelo bez kosti, koje ne može dá se izdrži kao što se nije mogla da izdrži bivša austro ugarska carevina, u kojoj nije bilo narodnog jedinstva, pa i pored svoje državne cjeline dočekala slom i raspad.

Narod treba i mora da se bori za obezbjedjenje svojih materjalnih potreba; njegovi vođe treba da nađu puta i načina kako će što uspješnije organizovati pravednu socijalnu i ekonomsku borbu, ali s druge strane, *ta borba ne smije pod nikakvu cijenu da posluži kao sretstvo za rušenje narodnog jedinstva, koje, kao svetinja, mora da stoji visoko nad svim materijalnim potrebama i nad svim socijalno ekonomskim prohtjevima.* I zato je u svakom pravom rodoljubnom srcu morala bolno i teško da odjekne ona fatalna izjava, da je unitaristička idejá za posljednjih izbora doživjela *slom.*

Dalmatinci ne smiju da zaborave značajne riječi, koje im je upravio Blaženopočivši Kralj Ujedinitelj:

„...Drago mi je, što upravo usred Vaše divne Dalmacije, odakle je vazda upućivana reč sloge među braćom i dok još nisu bili zajedno, mogu dati izraza svojoj toploj želji, da sporazum naših plemena stvori tu prekopotrebnu osnovu za napredak naše države. Vreme nas ne čeka i život ne pita! Na Vašoj obali, u neposrednom dodiru sa stranom utakmicom, Vi još i te kako uviđate, koliko je teško stati na svoje noge i probiti se u svet. U svojoj zemlji Dalmacija ima drugu budućnost. Iza Vas smo svi, sav ovaj neuzdržani polet, koji je progledao svojim okom, sagledao svoje mesto među drugima i odmerio što mu treba, da ga dostigne... Neka Dalmatinci budu od sada, kao i do sada, verni čuvari našega mora, za njima čvrsto stoji ujedinjena Otadžina."

Oni dakle ne smiju nikad da smetnu s uma, da su *čuvari Jadrana,* da za njima čvrsto stoji ujedinjena otadžbina i da im ta njihova krupna i časna uloga imperativno nalaže, da slijedeći svijetle hrvatske tradicije i hodajući stopama svojih velikih predaka, imaju u najvećem dijelu da doprinesu svoj udio, ne u jačanju prokosnog „hrvatskog pitanja" i stvaranju slobodne Hrvatske, nego u buđenju jugoslavenske nacionalne svijesti, u izgrađivanju narodnog jedinstva i prema tome — *u čuvanju Jugoslavije.*

J. K.

širite »TRIBUNU«

Njemačka vazdušna flota

U jednom od posljednjih brojeva lista „L' Indépedance Belge" je objavljen članak o vazdušnoj opasnosti koja prjeti iz Niemačke.

Nije tajna — veli se u članku — da je Njemačka poslije rata izgradila ogromnu trgovačku vazdušnu flotu, što je dakako progutalo ogromna materijalna sredstva, ali pri tom je postignuto nekoliko ciljeva: stečeni su mnogobrojni i po čitavoj državi dobro raspoređeni aerodromi, obučeni piloti i iskusni posmatrači i najzad je izgrađena vazduhoplovna industrija, O širokim vazduhoplovnim vezama se možemo uvjeriti pogledom na vazduhoplovnu mapu Njemačke. Njemačka trgovačka vazdušna flota je danas skoro ravna udruženim vazduhoplovnim trgovačkim flotama Engleske, Italije i Francuske.

Ni u jednoj drugoj državi na svjetu nemate tako savršenog vaspitanja omladine i uopšte naroda za vazduhoplovna pitanja kao u Njemačkoj.

Prema vjerodostojnim informacijama njemačke fabrike avijona mogu danas izrađivati dnevno petnajst avijona, što prema najumjerenijoj procjeni iznosi mjesečno 450 avijona. Američki izvještači su donjeli vjest, da u njemačkim fabrikama avijona radi 30.000 radnika. Osim toga je poznata interpelacija u engleskom donjem domu o liferovanju avijonskih motora Njemačkoj, a iste porudžbine čini Njemačka i u Americi. Zbog toga je potpuno opravdana procjena modernih njemačkih vojničkih avijona na 4.500 do 5.000 mašina, od kojih je najmanje 2.700 teških bombardera.

Taj broj nadmašuje zajedničku snagu Francuske, Engleske i Italije, koje države nebi mogle najednom naoružati i poslati u borbu tako veliki broj modernih aparata. Dobro informirani stručnjaci tvrde, da Njemačka ima danas 40 do 50 hiljada pilota, posmatrača, bacača bombi i strelaca, koji mogu odmah primiti službu. Pri tom je general Goering nedavno izjavio, da će za 1936 godinu trebati još 16.000 avijona.

Ti podaci još više ističu potrebu neophodne i žurne odbrane stanovništva u zemljama koje su susjedi Njemačke, jer najveća opasnost iz vazduha prijeti iz Njemačke.

Književne vijesti

Magazin za sjevernu Dalmaciju; 1935, uredio Vladan Desnica, Split

Nije mi svrha da ocijenim knjigu bogatu po sadržaju, zanimivu po obradbi, ukusno opremljenu; to ću učiniti u kojem književnom časopisu; danas ću samo upozoriti na nju prijatelje znanstvenog i lijepog čitanja u Dalmaciji, a napose intelektualce u sjevernoj Dalmaciji.

Otkada nas zahvati oluja evropskog rata pa do danas vlada u Dalmaciji mrtvilo bilo kojeg organizatorskog književnog pothvata. Prestade ona tradicijonalna svijest, koja življaše u Dalmaciji od Marka Marulića, pa Hvarana, Dubrovčana itd. sve do pred rat, svijest literarnih udrženja bilo pod kojim imenom.

Rekoše naši stari: Hercegovina svijet naseli, a sebe ne raseli! I Dalmacija, svojim ljudima od pera, naseli Jugoslaviju, a sebe ne raseli. No oni koji ostadoše kod kuće ne učiniše ništa da bi se u Dalmaciji pokrenuo koji književni, ozbiljni časopis ili da uskrsne koja bivša „Matica". Nisam ni kampanelista ni partikularista, ali koliko samo u Splitu živi, i ter kako, književnih talenata i poznatih starijih i mlađih književnika! Pak? Je li bilo i pokušaja da nešto „zajednički" pokrenu u smislu književne tradicije u Dalmaciji? Uzrok? Nesmisao bilo koje intelektualne organizacije, a napose literarne! K tome mediteransko (!) dalmatinski „dolce non far niente"!

Mladi književnik V. Desnica onako odlično uređenim „Magazinom", okupivši oko sebe 7—8 pisaca, a sam napisavši uzoran esej o pok. Mirki Koroliji i nastavivši rad Matavulja, Ćipika, Šimunovića svojom skicom za roman „Jandrija Kutlača", prekide mrtvilo i dade primjer kako može da se nastavi prekinuta tradicija književnog okupljanja u Dalmaciji bilo oko književnog časopisa bilo u izdavanju Magazina.

Valjda primjer mladog književnika prene i one koji se zatvoriše u tornjeve od bjelekosti!?

Dr. M. P.

„ILS" INDUSTRIJA LIJESA TVORNICA SANDUKA - ŠIBENIK
Skladište svakosvrsnog materijala. Prodaja na veliko i malo uz najpovoljnije dnevne cijene i uvjete. Telef. br. 30.

Postanak i razvitak fašizma

Ignazio Silone, autor „Fontamare", sugestivnog romana o fašizmu i „cafonima", daje nam eto i jednu isto tako sugestivnu knjigu, u kojoj je fašizam naučno i dokumentovano obrađen. Bivši vodja socijalističke omladine, član redakcije socijalističkog „Lavoratore" u Trstu, emigrant i aktivan borac od malih nogu, proživio je intervencionizam, zametke fašisma pohod na Rim i sve ono što je iza toga slijedilo i slijedi još i danas. Oboružan znanjem i bogatom literaturom novije talijanske historije, posjedujući u jakoj mjeri dar da intuitivno osjeti i zahvati cjelinu i da je adekvatno izrazi, dao je na 250 stranica historiju i tumačenje fašizma. Promatrajući svijet i zbivanje u njemu sa određene tačke gledišta, upotrebljujući metodu koja izvire iz takovog gledanja, daje nam sliku fašizma u okviru društvenog zbivanja, počinjući od intervencionističke kampanje 1915 preko zamašaja fašizma i fašističke „revolucije" do današnjega dana, koji logično svršava u sutrašnjoj abesinskoj avanturi, o kojoj Silone ne piše, ali koja postaje potpuno razumljiva čitajući ovu knjigu.

U ovoj knjizi o fašizmu Mussolini ne strši kao što je to slučaj u mnogim studijama o tom pokretu. Duce je postavljen na pravo mjesto. Silone postupa obratno od Emila Ludwiga, koji je dao poznatu knjigu o Mussoliniju. Dok Ludwig prikazuje Mussolinija kao jaku i centralnu ličnost oko koje se kreće i koji svima dirigira, Silone prikazuje Mussolinija kao dio tog kretanja. Dok je kod Ludwiga fašizam prikazao samo toliko koliko on osvjetljuje ličnost Mussolinija, dotle Silone prikazuje Mussolinija samo u toliko u koliko se time može osvjetliti fašizam kao pokret. Jer fašizam, po Siloneu, nije tvorevina Mussolinijeva već je to pokret koji izlazi kao logična rezultanta talijanske historije, socijalne i ekonomske strukture talijanskog društva i raznih taktičkih i idejnih pogrješaka političkih partija i pokreta a naročito socijalističke. Silone citira na jednom mjestu i Trockoga da potkrijepi svoj sud o ulozi Mussolinija gdje se kaže: „....svaki vodja je uvijek odnos između ljudi, individualna ponuda na kolektivnu potražnju". A osnovni politički kvalitet Mussolinija je taj što je pri svakom obratu fašizma Mussolini predvidjao i htio razvitak dijametralno oprečan od onoga u kojem je fašizam pošao. Mussolini je, dakle, išao za fašizmom, a ne pred njim. Ako citiramo par točaka programa prvih fašija, od 1919 god., mogli bi da tu Siloneovu tezu i primimo. Za rješenje financijskog problema taj program traži:

a) „Visoki, vanredni i progresivni porez, na kapital, koji će biti ravan stvarnoj ekspropriaciji jednog dijela bogatstva".

b) „Zaplijenu svih dobara religioznih kongregacija i dokidanje svih biskupskih prihoda, koji znače enormu pasivu, za naciju, a privilegij nekolicine".

Međutim šta vidimo danas: ne samo da kapital nije eksproprisan, već akcije industrijskih preduzeća rastu u zadnjih 6 mjeseci i za 200 posto, dok plaće radnika padaju ispod predratnih. Mali i srednji posjednik je uništen baš tim porezom, i imanja prelaze

GRADSKE VIJESTI

Promet stranaca u Šibeniku u prošloj godini i prvom polugodištu ove godine

Putnički ured u Šibeniku izradio je godišnju statistiku o prometu turista u Šibeniku kroz godinu 1934 i za prvo polugodište ove godine. Prema toj statistici, prošle godine u januaru posjetilo je Šibenik 484 turista, u februaru 488, u martu 626, u aprilu 1022, u maju 907, u junu 848, u julu 1077, u augustu 858, u septembru 706, u decembru 404. Od posjetilaca, po narodnosti, bilo je najviše Jugoslovena, i to turističkog i trgovačkog svijeta, a zatim Austrijanaca, Talijanaca, Nijemaca, Francuza i dr. Ukupno je kroz prošlu godinu došlo 8550 turista, koji su proboravili u gradu 11.732 noći. Ako računamo da su turisti na svaki dan, dotično noć izdali po 50—60 dinara, izlazi da je Šibenik od turista i trgovačkog svijeta na prolazu gradom, dobio oko 700.000 dinara, što je dosta povoljno. Ako uzmemo da je Šibenik tek u turističkom razvitku, bez najelementarnijih modernih uslova za racionalno iskorišćavanje turizma, ovaj rezultat je sasvim zadovoljavajući. U ovogodišnjem prvom polugodištu, Šibenik je ukupno posjetilo 2409 putnika, dok je noćivanja bilo 3617. Od putnika je po narodnosti najviše bilo Jugoslovena 1949, zatim Austrijanaca 156, Čehoslovaka 90, Talijana 62, Francuza 27, Engleza 23, Nljemaca 25, Amerikanaca 26, Madžara 20, Poljaka 9, Švicara 8, Rumunja 8, Belgijanaca 6, Izostatkom austrijskih i njemačkih turista, Šibenik je, kako se po statistici vidi, osjetljivo oštećen, jer su austrijski i njemački turisti, radi poznatih zapreka, došli u malenom broju.

Velikodušan lopov

Bumbeta Božo Kalmetin iz Nevđane prijavio je da mu je na dan 17 t. mj. neka nepoznata osoba ukrala iz lađe koja se nalazila pred ribarnicom razne stvari u vrijednosti od 400 din.- Između ostalog lopov je ukrao i 2 para hlača u kojima se nalazila sopstvenikova vojnička bukvica i moreplovnica. Videći valjda da mu bukvica i moreplovnica ne mogu koristiti, a znajući da su vlasniku potrebne, ubacio ih je u neki poštanski sanduk te su ih pronašli poštari i uputili policiji a ova će ih predati vlasniku. Tako se ovaj lop v učinio velikodušan prema oštećenom koji mu je zahvalan da mu je ove najpotrebnije stvari povratio.

PRETSTAVKA OPĆINE PO PITANJU IZDRŽAVANJA ZANATSKE ŠKOLE

Gradsko poglavarstvo uputilo je Kraljevskoj Banskoj Upravi u Splitu jednu predstavku po pitanju izdržavanja zanatske produžne škole, što sada vrši općina. Po ustanovi zanatske škole teret oko iždržavanja pao je na općinu, te je ova u svoj budžet imala stavak od 27 000 dinara za izdržavanje ove škole. Međutim kroz godinu 1934 i dio 1935 općina je za ovu školu izdala svotu od 56.000 din., a uz to nije nastavnicima isplatila prinadležnosti za mjesec maj i juni.

Prema svim okolnosiima izdatci će se u narednoj godini još i povećati. Međutim stanje općinskih finansija je takovo da ova ne može da podnese ovaj preveliki izdatak, te je u tom smislu ovom predstavkom obavještena Banska uprava kako bi preduzela shodne mjere za najpravilnije rješenje ovoga pitanja. Ona je spremna da krajnjim naporom, izdaje 20.000 din.- godišnje na izdržavanje ove škole a preko toga i pored najbolje volje ne može zbog vrlo slabog financijskog stanja. Općina će nastojati svim silama da što prije isplati dužne prinadležnosti nastavnicima, ali od nje se ne može tražiti da snosi sav ovaj trošak, jer to je svakako iznad njenih mogućnosti.

Obavještavajući Kr. Bansku upravu o ovome, Gradsko poglavarstvo u isto vrijeme izjavljuje da je u svoj ovogodišnji budžet već unjelo stavku od 20.000 din.- za izdržavanje ove škole. Ostatak za potrebe ove škole može se pokriti doprinosima zanatske komore, prinudnog udruženja u Šibeniku i Kraljevsko Banske uprave, kako to uostalom i sam zakon propisuje.

Podnoseći ovu predstavku Gradsko poglavarstvo moli dà se ovo važno pitanje odmah i pravilno riješi kako nebi došlo do zatvaranja ove škole u kom slučaju nebi bila krivica na općini.

Jedrilačke utakmice

U nedjelju priređuje Yahting klub „Val“ u zajednici s Mornarskom komandom velike jedrilačke utakmice oko otoka Kaprija. Start je kod Logarnskih vrata a cilj kupalište „Ja—drija“. Dužina puta je 16 morskih milja. Polazak u 7 sati sa gata „Krke“ odakle će ladje koje učestvuju biti odvučene do starta. Prijave prima g. Rossi (mlađ.).

— —

U nedjelju se u Splitu odigrava finalna utakmica za prvenstvo Splita izmedju Vuka i Splita, te je potsavez odredio za ovu važnu utakmicu sudiju g. Ecia Damiania kome je povjerena teška dužnost sudjenja.

Uhapšen zbog nereda

U četvrtak je na policijsku stanicu doveden Živković Vice pok. Stipe iz Zatona zato što je u nekoliko mahova pravio nered po gradu vičući i derući se, a naročito na Poljani gdje se i puno svijeta bilo sakupilo oko njega. Kako je nekoliko puta bio opominjan a i pored toga je nastavljao sa pravljenjem nereda, priveden je na policiju. Treba još nadodati da Živković nije potpuno normalan i da je kao takav već poznat.

Hvatanje jedne skitnice

Organi policije još ranije pronašli su u gradu Skarić Iliju p. Nikole iz Bjelopolja poznatog džeparaša koji se je skitao po gradu i to bez ikakvih isprava. Odmah mu je naredjeno da se udalji, što je on i obećao ali par dana docnije uhvaćen je opet u gradu sa tovarom soli od 20 kg. čije porijeklo nije mogao dokazati. Sol je zadržana u policiju, a on je ponovno protjeran.

Medjutim 21 t. m. Jožica Skrčić iz Šibenika prijavila je policiji da je neka nepoznata osoba ukrala na gradskom tržištu novčanik sa 340 dinara gotovog novca za vrijeme dok je ona nešto kupovala. Vodeći istragu, organi policije pronašli su opet u gradu izgnanog Skarića koji se i po treći put povratio u Šibenik. Kako postoji opravdana sumnja da je on počinio gornju kradju zadržan je u pritvoru, dok se istraga vodi.

† JAKOV SIROTKOVIČ pk. Sime pošt. telegrafski činovnik u penziji otac našeg sugrađanina g. Iva pošt. kontrolora preminuo je pred par dana u Ninu. Lahka mu zemlja a porodici naše iskreno saučešće.

Na polasku u školu

štite važu djecu od hladnoće i kiše samo nepromočivi

Tivar hubertusi

Objava

Prema naredjenju Ministarstva socijalne politike i narodnog zdravlja imaju svi djački stanodavci da pribave ljekarska uvjerenja da ni oni ni članovi njihove porodice ne boluju od aktivne tuberkuloze. Ova uvjerenja izdaju ljekari u javnoj službi. Bez tih uvjerenja neće se dopustiti nikome da drži učenika na stanu i hrani.

Učenici koji ne stanuju kod svojih roditelja moraće da pokažu upravi škole pri upisu uvjerenje o zdravlju svojih stanodavaca. Takvo će uvjerenje morati prikazati upravi škole i u toku školske godine pri svakoj promjeni stana odn. stanodavca.

Direkcija
drž. realne gimnazije.

Duhovne vježbe i sastanak u sjemeništu

Ovih dana održane su u sjemeništu duhovne vježbe i sastanak pretstavnika iz cijele biskupije i biskupske administracije te je tom prigodom, između ostalog tretirano dali će ninska biskupija imati zasebnog glavara od šibenskog, te je zaključeno da se pošalje memorandum Nj. Vis. Knezu-Namjesniku, Ministru pravde i pred sjedniku senata i skupštine da ninska biskupija ima svoga zasebnog glavara.

Prekjučer na veče završen je sastanak te su se učesnici razišli.

PRIMARIUS Dr. NEVEN ĆOŠIĆ, specijalista za očne bolesti povratio se sa dopusta, te ponovno ordinira kao i dosada.

G-đica IVANKA VLAHOV, učiteljica i g. Filip Marin, učitelj, vjenčaće se 26 augusta. Čestitamo,

---

u posjed banaka, zakupaca, te se na taj način stvaraju nove latifundije.

Za drugu tačku imamo još eklatantniji primjer u konkordatu sa Vatikanom, u priznanju suverenosti pape nad jednim dijelom Rima i u davanju milijardske odštete papi. A članovi 29 i 30 konkordata glase: „Ukidaju se svi porezi koji opterećuju crkvenu upravu. Svećenici ne podliježu plaćanju poreza. Država jamči, da se u budućnosti neće reducirati svote koje su iz budžeta doznačene vjerskom fondu“. To su samo dva primjera dijametralne oprečnosti između Mussolinijevog programa i onoga što je fašizam učinio, a takovih primjera ima velik broj, pa i izjava Mussolinijeva koju je ovih dana dao francuskom književniku Pierre Benoitu reflektorski osvjetljuje ulogu Mussolinijevu u fašizmu onako kako je prikazuje Silone. U toj izjavi, naime, Mussolini govori: Ja imam u Africi 250.000 vojske, ja ću pozvati pod oružje milijun vojnika, ja ću pobijediti, ja sam zaključio — ja — ja i uvijek ja. A Italija ima 40 milijuna stanovnika: ima kralja, generale, industriju, liru kojoj treba zlata, brodove i željeznice kojima treba ugljena, susjede koji ipak još nemaju fašističku „tesseru“ u džepu itd. itd..

Možda Silone pridaje premalenu ulogu akciji pojedinaca i ne obazire se dovoljno na psihologiju mase, naročito romanskih i mediteranskih. On daje možda preveliku ulogu razumu i logici i tumači skoro sve na osnovi ekonomsko-političkoj, a ne osvrće se možda dovoljno i na osjećajno-fantazijsku stranu života, koja igra naročito u Italiji jaku ulogu, ali mu se uza sve to ne može poreći da je u ovoj knjizi dao argumentovanu i logički izradjenu studiju o jednom pokretu, koji je do sada tumačen na razne načine ali nikada jasno i uvjerljivo. Medjutim Siloneovi citati, statistike, njihova interpretacija i konačni zaključci su jasni, koncizni, logički i uvjerljivi. Iako se općenitim zakonima ne može uvijek tumačiti pojedine događaje, ipak se u krajnjoj liniji i promatrajući komplekse događaja sa izvjesne udaljenosti, može te sumirane događaje podvesti pravnim zakonima. Kada čovjek prouči ovu Siloneovu knjigu ne će, možda, po njoj moći tumačiti i razumjeti sve one svakodnevne događaje u fašističkoj Italiji, jer za to treba temeljitog i detaljnog poznavanja i razumjevanja, ali glavne linije i glavni uzrok tih događaja, a naročito sadanjih, moći će da razumlje i ispravno prosudjuje.

Knjiga je podijeljena na 15 poglavlja, a svako poglavlje na više manjih otsjeka pa i to pomaže pregledności i lakšem razumijevanju. Ta poglavlja, bez podotsjeka, glase: Je li fašizam pao s neba? (Osebujnosti talijanske države prije njezinog fašističkog prevrata), Italija koncem rata. Politička nezrelost talijanskog socijalizma. Reformizam gradi na pijesku. Fašizam 1919. Fašisti osvajaju selo. Fašisti osvajaju gradove. Pohod na Rim. Jedinstveni front buržoazije. Nova protuslovlja. Fašistički sistem sindikata. Korporacije i državni kapitalizam. Savez između fašizma i katoličke crkve. Ideologija fašizma. Zaključak. (Što je fašizam, kako nastaje, kako se razvija)

Prijevod Miljana Durmana vrlo dobar a tehnička oprema knjige isto tako.

Tone Peruško.

———

Ignazio Silone: „Fašizam, njegov postanak i razvitak“, prev. M. D., Zagreb

Vodice

Razuzdana djeca

Mjesto Vodice nalazi se na zgodnom položaju sa romantičnom okolinom, te zbog tih osobina često se navrati po koji stranac da vidi i motri prirodu u tom lijepom primorskom mjestu.

Tako i dneva 20 t. mj. navratile su se u ovo mjesto dvije strankinje. Poslije podne izišle su u šetnju. Netom su izišle skupilo se oko njih mnoštvo djece te se dali u procesiju za strankinjama. Djeca su „dostojanstveno" stupala, u skupu korak-dva za njima, tek su šaputala, smijala se i dobacivala razne riječi. Strankinjama je to bilo očito neugodno, te su se povratile odmah kući.

Ovo je loš primjer odgoja djece, a i strankinje bi mogle dati loš sud o mjestu. Da se to unapred ne događa bilo bi dobro da Općina, uz ine druge oglase, koje objavljuje narodu takodjer jednim oglasom pozove roditelje da pripaze na ponašanje svoje djece na ulici te ovakove primjere da i kazni.

Svakome je jasno da mi imademo koristi od posjete stranaca, te nastojimo da se bar prema njima pristojno vladamo.

Gospodarske prilike na otocima sjeverne Dalmacije

Zbog nepovoljnog proljetnog vremena na otocima sjeverne Dalmacije Olibu, Silbi i Molatu žitarice, povrće i rani krompir u jakom su zastoju. Naprotiv vinogradi stoje odlično i očekuje se za ovaj kraj rekordna berba. Prema predvidjanjima samih seljaka, ne bude li većih elementarnih nepogoda vinogradi dati će oko 300 vagona vina. Tokom prošlog i početkom ovog mjeseca trgovina u vinu bila je vrlo živahna. Trgovci se vinom zarana osiguravaju, kupujući ga uz jeftinu cijenu, koja je u porastu radi stradalih vinograda u srednjoj i jednom dijelu južne Dalmacije. Prošlih su dana cijene poskočile za cijelih 50 posto, tako se kreću cijene za crna vina 2.50 za bijela 3 do 3.50 dinara po litri. Kako je na ovim otocima i siranstvo dobro razvijeno (na Silbi, Molatu i Olibu ima preko 300.000 grla sitne stoke, pretežno ovaca) to je i prodaja sira naišla na dobru prodju. Osobito je poznat „svibanjski sir" kojeg ima u dovoljnim količinama, a cijena mu varira izmedju 14 do 16 D po kg.

JADRANSKA PLOVIDBA D. D
— Opravništvo Sibenik —

Svake nedelje priređuje slijedeće

IZLETE

za SKRADIN, SLAPOVI KRKE, VISOVAC, ROŠKI SLAP
Odlazak u 8 s. povratak u 19.30
Cijena: do Roškog slapa 24 din.-

za Skradin i slapove Krke
Odlazak u 2. s. povratak u 19.30
Cijena: do Krke 12 din.-

Izletne karte prema Splitu i Biogradu

Svake subote polazak u 14 sati parobrodom pruge 56 a povratak u ponedjeljak u 2 sata parobrodom pruge 6.

Šibenik—Split i natrag Din. 36.-

Prigodom veslač. utakmica u Preku

Svake nedjelje polazak u 7 sati parobrodom pruge 22. povratak istog dana u 19 sati parobrodom pruge 7 ili u ponedjeljak u 3 sata parobrodom pruge 21.

Tijesno pred jednim pitanjem

Nije svejedno, ili bar, ne bi smjelo da bude svejedno čovjeku današnjice, što se i kako o njemu misli. Ono što vrijedi za pojedinca vrijedi za čitave zajednice ljudi, pa bilo to najmanje počam od porodica pa do države ubrajajući tu postepenim redom seoca, sela, varoši, gradove it.d.

Neznamo dali će biti svejedno za Tješnjanine, što i kako se o njima misli kad im njihovo mjesto, centar otoka Murtera bude nastajnom školskom godinom ostalo bez škole i čak možda bez učiteljstva.

Poznato nam je, da je kroz školske praznike bila škola deložirana iz privatne zgrade u kojoj se kroz dugi niz godina poučavalo a ne misleći da se bar podmiri najam kućevlasniku iste — a kamoli da se pobrine i digne jedna pristojna zgrada, koja bi imala da bude ures mjestu i ponos Tješnjanima. Daleko od svega toga! Tijesno stoji pred jednom žalosnom činjenicom, da ostane bez škole, da više od 300 djece ostane bez pouke i bez učiteljstva. Može li to da bude sporedno Tješnjaninu bez razlike dali ima ili nema djece za pouku?! Može li da tako oleko prođe preko istine, da će se na Tijesno pokazivati kao na primjer zanemarenosti i pasivnosti?

Teško je to vjerovati, ali ipak čini se da ih se ne tiče mnogo ona: *„Narod bez škole=narod bez budućnosti"* — a ono što vrijedi za cio narod vrijedi i za jedno mjesto, u kojemu i te kako treba napretka, treba prosvjete i baš osnovne prosvjete — jer sve veličine imaju svoj osnov! Nebi bilo toliko ni žalosno, što do sada Tijesno nije imalo svoju školsku zgrádu — jer preko prošlosti koja koči budućnost treba prolaziti — ali zato treba se velikim koracima da ide budućnosti u susret.

Ali izgleda da su tješnjani stali, te da prosto ne vide, ili neće da vide najbližu budućnost koja im prijeti da im mjesto ostane bez škole. Istina je da nije moguće odmah za ovu školsku godinu podignuti zgradu, (što bi uz dobru volju, a pored već ove pokazane i uz sigurnu pomoći vlasti mogli biti u najskorije vrijeme) a ono bi moralo pokazati bar toliko zauzetosti i pobrinuti se za pristojne prostorije, u kojima bi se bar kroz ovu godinu održavala pouka. Poznato nam je, da u Tijesnome ipak ima prostorija u kojima bi se uz ponešto troška općine i zauzetosti mještana mogao spasiti ugled mjesta — da ne ostane bez škole.

Kuća Dr. Vlašića koja je inače neiskorišćena idealno je mjesto u kojoj bi se s' ne velikom restauracijom mogla mogla stvoriti 4 odelenja bar privremeno a k' tome i prizemlje kuće gosp. Špire Meštrova.

Treba pokazati volje ali ne samo riječju već treba pridonijeti i žrtava kada se radi o ugledu i napredku, i naročito o duhovnom napretku jednog mjesta. A jeli se i koliko u tom pravvu poradilo? Trebalo se Tijesno ugledati na mnoga manja i siromašnija mjesta i sela — a koja se ponose sa lijepim zgradama u kojima se poučavaju njihova djeca. Ka n. pr. (Kaprije, Šepurine itd.)

U prvom redu općina, a pored nje sami mještani treba dà dokažu žrtvama, koliko im na srcu leži ugled i napredak njihova mjesta. Treba da želje pokrijepe ozbiljnim radom, a onda će sigurno i vlasti da im dođu u susret i da ma koliko pomognu ostvarenja njihovih opravdanih želja jer „Pregaocu Bog mahove daje".

Najskorija budućnost pokazat će nam što su tješnjani i mjesne odgovarajuće vlasti poduzele i koliko im je na srcu ugled i napredak njihova mjesta i kakovom su zauzetosti riješili ovo zaista teško pitanje. K.

Abesinska Mata Hari

Voscero Manen, učenica pukovnika Lavrensa

Ime Voscero Manen u ušima talijanske izvještajne službe u Mogadisku zvuči dosta neugodno. To nije ni najmanje čudnovato, jer je Voscero Manen najspretnija abesinska špijunka.

Voscero Manen učenica je glasovitog majstora engleske špijunske službe pukovnika Lavrensa. Bilo je to 1917 godine, kada je Intelidžens servis radio punom parom u Abesiniji da bi s jedne strane spriječio svaku vezu te države sa Centralnim silama, a naročito sa Turskom, a s druge strane da bi je privukao na stranu Antante. U kraljevoj palači u Adis Abebi događale su se tajanstvene stvari, koje nisu mogli da objasne ni najspretniji agenti pukovnika Lavrensa. Tada je pukovniku Lavrensu palo oko na mladu ženu iz Amhare, pravu ljepoticu sa skoro evropskim izrazom lica i sa velikim poznavanjem jezika. Lavrens je tu ženu uzeo u svoju školu i ubrzo joj dao prvi zadatak koji je izvršila sa uspjehom. U nekoliko dana postala je ljubavnica ličnog adjutanta mladoga negusa Lidža Jeausa, te je imala slobodan ulaz u kraljevu palaču. Adjutant je bio odan uživanju opijuma i pukovnik Lavrens je znao mladoj ženi nabaviti dosta toga otrova za dvorjane. Prošla je tek jedna nedjelja dana i Manen je donijela pukovniku tajni ugovor, koji je negus bio zaključio sa Turskom. Malo poslije toga digao je ustanak Ras Tafari, sadanji negus Haile Selasia i Lidži Jeasu izgubio je prestolje i život. Voscero Manen postala je dvorska dama nove carice Zuudite, a poslije njene smrti sadašnji negus odredio joj je bogatu penziju.

Kada su otpočela prva neprijateljstva sa talijanske strane ponovo su je poslali u službu. Preobučena u prosjakinju vrtila se oko talijanskih vojnih transporta i vrhovno zapovjedništvo u Adis Abebi bilo je uvjek dobro obavješteno šta se događa. Po noći bi se provukla kroz talijanske trupe i upozorila Abesince da se sprema veliki napad protiv njih. Abesinci bi se na vrijeme povukli i na taj način izbjegli opasnosti. Talijani su uzalud tražili u svojim redovima i redovima svojih pomoćnika urođenika špijuna: koji je Abesincima sve njihove tajne izdavao.

Ali odvažna abesinska Mata Hâri učinila je nešto više. Abesinski vojnici su je poslali tajnim putevima u talijansko područje do Fogadiska. Tu su pred Talijanima zaigrali komediju, koja je dobro upalila. Talijanske straže su odjednom uglednale kako jedna četica Abesinaca juri za jednom ženom. Nekoliko hitaca opalile su talijanske straže, a Abesinci su pobjegli. Žena koju su Talijani smatrali za svoju agenticu „spasila se" u talijanskom logoru. Tu je tražila da je odmah povedu komandantu, jer da mu mora povjeriti važne stvari. Tako je došla u talijanski glavni štab. Niko nije pomišljao na to da će ona međutim iz najbliže blizine posmatrali stvari koje su bile važne. Po noći je nestala i u Adis Abebi su bili u posjedu važnog materijala.

Ove godine u martu izvršila je jedno od najsmionijih djela. Abesinci su pregovarali sa Japanom o zaključenju vojnog saveza. Talijani su o tome nešto znali, pa im je čak uspjelo da se dočepaju originalnog teksta ugovora. Niko nezna kako je Vosceri Manen uspjelo da se uvuče u zgradu talijanskog poslanstva i dočepala toga važnog dokumenta. Svakako bio je još iste večeri, kada su gà Talijani uzeli, opet u abesinskom ministarstvu vojske. Zato je Manen bila odlikovana najvećim abesinskim vojničkim odlikovanjem Etiopskom zvijezdom, a dobila je i veliku novčanu nagradu. Još od prije imala je Menelikovu kolajnu, i ona je jedina žena koja ima to odlikovanje. Talijani su pokušavali sve da bi ušli u trag radu ove žene, ali do sada je sav njihov trud u tom pravcu ostao uzaludan. Niko ne zna gdje se ona danas nalazi. Možda sjedi mirno u Adis Abebi, à možda promatra iz najveće blizine šta radi talijanski generalni štab.

COPPERPRINT podmorna boja garantirana za godinu dana zprobana od iskusnih pomoraca Svih vrsti suhih i uljenih boja, lakova, firnisa, katrama, blaka, karbolineja, kistova, stuka, pakla i sve u tu struku spadajuće predmete, najbolje kvalitete uz umjerene cjene i solidnu poslugu.
Preporuča se
Viktor Sošić - Sibenik
Specijalna trgovina boj ailaka
Trg Stjepana Radića, kod crkve Sv. Ivana

Smrtnik tekućina za uništavanje insekata kao za muhe, komarce, stjenice i drugu gamad. Nadmašuje svedruge preparate kao ukvaliteti tako i u jeftinoći Probajte i uvjerite se.

U interesu svoga mjesta šaljite redovito dopise

Prodava se uz vrlo jeftinu cijenu: 2 pisaća stola, jedna veća, jedna manja verthein blagajna, jedan pult, jedna visalica i jedna kolica, jedna mramorna ploča 140×69, jedan ormar za srebro. Obratiti se:
Agenturi Jadronja — Sibenik.

Prodaje se veliki vinski turan (preša) željezni u dobrom stanju. Obratiti se na Mate Nazor p. Mate pošta Dugirat.

Prodaje se razno pokućtvo uz povoljne cijene.

Soba sa pokućstvom, u varošu unajmljuje se odmà.

Traži se 2 prazne sobe s pećima u gradu u poslovne svrhe, od 1. IX. Adrese ostaviti u upravi lista.

Kotla *rakijska* sistema „Deroy". — Prodaju se tri komada.

Unajmljuje se soba, kuhinja i teraca s prvim septembra.
Obratiti se na Uredništvo.

Štampa i vlasništvo: Odlik, Oral, Zavod Tisk. E. VITALIANI I SIN — Sibenik. Odgov. urednik. Stanislav Vitaliani